

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 25 stycznia 2018 r.

Pozycja 12

POSTANOWIENIE z dnia 19 grudnia 2017 r. Sygn. akt Ts 209/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki – przewodniczący i sprawozdawca
Julia Przyłębska
Michał Warciński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 sierpnia 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej Małopolskich Zakładów Chemicznych Sp. z o.o.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez adwokata i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 października 2016 r. (data nadania), spółka Małopolskie Zakłady Chemiczne Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) zarzuciła niezgodność: po pierwsze – art. 156 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, ze zm.; dalej: k.p.a.) z art. 2 Konstytucji; po drugie – art. 3 ust. 1 cz. B ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 3, poz. 17, ze zm.; dalej: ustawa nacjonalizacyjna) z art. 21 ust. 2, art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

2. Postanowieniem z 10 sierpnia 2017 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W zakresie zarzutu obejmującego niekonstytucyjność art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. Trybunał uznał, że skarżąca nie wskazała przysługującego jej konstytucyjnego prawa podmiotowego, które zaskarżony przepis miałby naruszać.

W odniesieniu do drugiego z kwestionowanych przepisów Trybunał stwierdził, że w postępowaniu o stwierdzenie nieważności decyzji nacjonalizacyjnej nie doszło do nacjonalizacji przedsiębiorstwa, gdyż taki skutek prawny wynikał z orzeczenia Ministra Przemysłu i Handlu z 15 lipca 1948 r. Ze względu na brak wymaganego przez art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: uotpTK) związku między wska-

zanym przez skarżącą ostatecznym orzeczeniem a kwestionowanym przepisem i zarzucanym naruszeniem, skardze nie mógł zostać nadany dalszy bieg.

Odpis postanowienia Trybunału został doręczony pełnomocnikowi skarżącej 16 sierpnia 2017 r.

3. W piśmie procesowym, sporządzonym przez adwokata i wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 23 sierpnia 2017 r. (data nadania), skarżąca złożyła zażalenie na postanowienie z 10 sierpnia 2017 r., wnosząc „na podstawie art. 61 ust. 8 ustawy o organizacji TK oraz art. 361 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 36 ustawy o organizacji TK (...) o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez wydanie postanowienia o nadaniu dalszego biegu skardze konstytucyjnej”.

W uzasadnieniu skarżąca stwierdziła, że naruszonym w jej sprawie prawem podmiotowym jest „zasada poszanowania wolności i praw jednostki” wyinterpretowana z art. 2 Konstytucji. Skarżąca zakwestionowała również wyrażone w zaskarżonym postanowieniu stanowisko Trybunału, zgodnie z którym między art. 3 ust. 1 cz. B ustawy nacjonalizacyjnej, orzeczeniami wskazanymi przez skarżącą jako ostateczne a zarzucanym naruszeniem prawa podmiotowego nie zachodzi związek wymagany przez art. 79 ust. 1 Konstytucji. Argumentowała, że sądy administracyjne obu instancji odnosiły się do treści art. 3 ust. 1 cz. B tej ustawy, tym samym w oparciu o jego treść ukształtowały sytuację prawną skarżącej.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 uotpTK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym. Bada w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe.

3. Skarżąca ma rację, twierdząc, że art. 2 Konstytucji może pod pewnymi warunkami stać się źródłem prawa podmiotowego, z zastrzeżeniem dokonany przez Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r. (sygn. Ts 105/00; OTK ZU 1/B/2002, poz. 60). W orzeczeniu tym stwierdzono, że chociaż pojęcie „konstytucyjnych wolności lub praw”, o których stanowi art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest przede wszystkim związane z szerokim katalogiem tych wolności i praw określonym w rozdziale II Konstytucji, to nie są wykluczone sytuacje, kiedy skarżący z treści innych przepisów Konstytucji wyprowadzi nowe konstytucyjne prawa lub wolności odpowiadające rygorom, które muszą spełniać konstytucyjne prawa podmiotowe. Trybunał zastrzegł jednak, że dla dekodowania takiego prawa niezbędne jest dokładne określenie zarówno adresata konstytucyjnego prawa podmiotowego, jak i jego sytuacji prawnej powiązanej z możliwością wyboru sposobu zachowania się.

4. Trybunał zauważa, że z konstrukcji skargi konstytucyjnej, określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji, wynika, iż celem jej jest ochrona przysługujących skarżącemu konstytucyjnych praw i wolności, naruszonych na skutek wydania ostatecznego rozstrzygnięcia na podstawie przepisu, którego konstytucyjność jest kwestionowana. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 2 uotpTK (w dacie wniesienia analizowanej skargi – art. 48 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz. U. poz. 1157, dalej: ustawa o TK z 2016 r.), na skarżącym ciąży obowiązek wskazania naruszonego prawa lub wolności konstytucyjnej oraz określenia sposobu, w jaki do tego naruszenia doszło. Z art. 67 ust. 1 uotpTK

wynika, że Trybunał, orzekając, jest związany granicami wniosku, pytania prawnego lub skargi. W niniejszej skardze konstytucyjnej skarżąca upatruje naruszenia art. 2 Konstytucji przez art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Należy przypomnieć, że w postanowieniu pełnego składu z 23 stycznia 2002 r. w sprawie Ts 105/00 (OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60) Trybunał Konstytucyjny zajął stanowisko o zasadniczej niedopuszczalności, w sprawach inicjowanych skargą konstytucyjną, powoływania jako „samodzielnego” wzorca kontroli art. 2 Konstytucji. Przepis ten – co do zasady – nie kreuje bowiem w sposób samoistny praw lub wolności jednostki.

Trybunał w obecnym składzie podziela to zapatrywanie prawne i argumentację przedstawioną na jego poparcie w uzasadnieniu przywołanego wyżej orzeczenia. Jednocześnie w tym miejscu należy przypomnieć, że stosownie do art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* uotpTK (poprzednio: art. 26 ust. 1 pkt 1 lit. f *in fine* ustawy o TK z 2016 r.; art. 44 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz. U. poz. 1064, ze zm., w brzmieniu pierwotnym; art. 25 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.) odstąpienie od poglądu prawnego wyrażonego w orzeczeniu Trybunału wydanym w pełnym składzie wymaga wydania orzeczenia w takim samym składzie; w konsekwencji, dopóki to nie nastąpi, wszystkie składy orzekające TK są związane takim poglądem prawnym (zob. np.: postanowienie TK z 24 stycznia 2013 r., sygn. Ts 349/11, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 106 oraz wyroki TK z 9 grudnia 2015 r., sygn. K 35/15, OTK ZU nr 11/A/2015, poz. 186 i 21 czerwca 2017 r., SK 35/15, OTK ZU A/2017, poz. 51).

Skarżąca nie przedstawiła ani żadnych argumentów, które wskazywałyby za odstąpieniem w jej sprawie od dotychczasowego zapatrywania prawnego w przedmiocie art. 2 Konstytucji, ani nie wykazała, że wskazana przez skarżącą „zasada poszanowania wolności i praw jednostki” jest nowym prawem podmiotowym, co – w konsekwencji – uzasadniałoby przekazanie niniejszej sprawy (w zakresie dotyczącym art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.) do rozpoznania merytorycznego przez Trybunał.

W związku z powyższym zażalenie – w części odnoszącej się do odmowy nadania dalszego biegu w zakresie badania zgodności art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. z art. 2 Konstytucji – nie podlega uwzględnieniu.

5. W dalszej kolejności Trybunał przypomina, że jedną z podstawowych przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej – zwłaszcza w odniesieniu do powołanych przez skarżącą wzorców kontroli dla art. 3 ust. 1 cz. B ustawy nacjonalizacyjnej – jest wymóg uczynienia jej przedmiotem takich przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego, które były podstawą orzeczenia, w związku z którym wniesiono skargę. Jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Trybunału, w procedurze inicjowanej skargą konstytucyjną przedmiotem badania Trybunału Konstytucyjnego może być bowiem jedynie norma, na podstawie której wydane zostało orzeczenie lub decyzja naruszająca konstytucyjne prawa lub wolności (por. np. postanowienia TK z: 5 stycznia 2001 r., Ts 83/00, OTK ZU nr 4/2001, poz. 91; 18 kwietnia 2005 r., Ts 176/04, OTK ZU, nr 3/B/2005, poz. 134; 13 listopada 2007 r., SK 40/06, OTK ZU nr 10/A/2007, poz. 137). Innymi słowy, aby uznać skargę konstytucyjną za dopuszczalną, musi występować ścisła relacja (związek) pomiędzy treścią orzeczenia, zaskarżonym przepisem aktu normatywnego a postawionym zarzutem niezgodności tego przepisu z określoną normą konstytucyjną (zob. np. postanowienia TK z: 4 marca 2014 r., sygn. Ts 88/13, OTK ZU nr 2/B/2014, poz. 147; 10 lipca 2014 r., sygn. Ts 224/12, OTK ZU nr 5/B/2014, poz. 385 oraz 8 listopada 2016 r., sygn. Ts 294/15, OTK ZU B/2016, poz. 507).

W niniejszej sprawie opisany wyżej związek nie zachodzi. W postępowaniu zakończonym wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 czerwca 2016 r. (sygn. akt I OSK 2175/14), który skarżąca wskazała jako orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji,

tucji, sądy administracyjne obu instancji, a wcześniej – organy administracyjne, odnosiły się bowiem do art. 3 ust. 1 cz. B ustawy nacjonalizacyjnej jedynie w kontekście ustalenia tego, czy istniała podstawa uzasadniająca stwierdzenie nieważności decyzji z 1948 r. Nie rozstrzygały natomiast na podstawie tego przepisu, tzn. unormowanie to ani w sensie formalnym, ani materialnym nie determinowało wydanych wobec skarżącej rozstrzygnięć, gdyż ich podstawą prawną były przepisy procedury administracyjnej dotyczące wzruszenia w trybie nadzwyczajnym decyzji administracyjnej (a ściślej – przepisy rozdziału 13 działu II k.p.a). Decyzje Ministra Gospodarki z 5 marca 2013 r. i 27 czerwca 2013 r. oraz wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 23 kwietnia 2014 r. i Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 czerwca 2016 r. nie rozstrzygały o prawie własności skarżącej (nie dotyczyły stwierdzenia zaistnienia przesłanek nacjonalizacji przedsiębiorstwa), a jedynie o tym, czy orzeczenie nacjonalizacyjne Ministra Przemysłu i Handlu z 15 lipca 1948 r. zostało wydane zgodnie z ówczesnie obowiązującym prawem.

W związku z powyższym zażalenie – w części odnoszącej się do odmowy nadania dalszego biegu w zakresie badania zgodności art. 3 ust. 1 cz. B ustawy nacjonalizacyjnej z art. 21 ust. 2, art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji – nie podlega uwzględnieniu.

W tym stanie rzeczy – na podstawie art. 61 ust. 8 uotpTK – postanowiono jak w sentencji.